یادداشت

زنجیره تأمین و رشد اقتصادی

جواد شرف‌خانی*

● یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که امروزه بیشتر به آن پرداخته می‌شود و کشورهای درحال‌توسعه دنبال آن هستند، داشتن رشد اقتصادی پایدار و مستمر است؛ اما طبیعتا این نرخ نیز مانند خیلی از پارامترهای دیگر، در کشورهای مختلف متفاوت است و پژوهشگران زیادی تحقیقات خود را روی عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی و افزایش تولید ملی متمرکز کرده‌اند و به همین دلیل است که بیشترین تأکید سند چشم‌انداز ۲۰ساله و برنامه‌های توسعه‌ای بر تولید ملی و برای درمان بیماری اقتصاد تک‌محصول است و انجام این پروسه درمانی بدون برنامه‌ریزی و شناخت نقاط قوت و ضعف و بدون آگاهی از فرصت‌ها و تهدیدها، امکان‌پذیر نخواهد بود. در محیط کسب‌وکارهای نوین، تأمین‌کنندگان کالاها و خدمات با خواسته‌های الزام‌آور مشتریان درخصوص محصولات اختصاصی، کاهش سطح قیمت‌ها، ارتقای کیفیت و خدمات پس از فروش مواجه شده‌اند و برای تداوم فعالیت کسب‌وکار در این فضا، فعالان حوزه تولید دنبال توسعه شراکت‌های استراتژیک و بلندمدت با تأمین‌کنندگان مختلف هستند؛ بنابراین با لحاظ قراردادن مثلث بقا، یعنی زمان، قیمت و کیفیت، سعی در تأمین نیازهای مشتریان دارند. روند روبه‌رشد جهانی‌سازی و مشتری‌مداری موجب ایجاد حساسیت روی موضوع لجستیک در مدیریت تولید شده است و مدیریت زنجیره تأمین مبحثی است که خود محصول این‌گونه مسائل است. مدیریت زنجیره تأمین یکی از کلیدواژه‌های تولید در هزاره سوم برای بهبود رقابت‌پذیری است و اکنون شاهد توسعه این مباحث هم در سطح تئوری و هم در سطح عملی آن هستیم.

یک زنجیره تأمین شامل همه مراحلی است که اعم از مستقیم و غیرمستقیم در برآورده‌کردن درخواست مشتری نقش دارند. برای مثال، در یک زنجیره تأمین معمولی، مواد خام از تأمین‌کنندگان برای کارخانه‌ها ارسال می‌شوند، سپس محصولاتی در کارخانه تولید می‌شوند و این محصولات به انبارهای میانی و انبارهای توزیع‌کننده‌ها ارسال می‌شوند و از آنجا به سمت خرده‌فروشی‌ها می‌روند و در نهایت به دست مصرف‌کننده نهایی می‌رسد. بر این اساس یک محصول مراحل مختلف زنجیره را طی می‌کند تا به دست مشتری که همان مصرف‌کننده نهایی است، برسد. در بعضی از این مراحل، کالا انبار و در بعضی دیگر حمل می‌شود؛ در واقع یک زنجیره تأمین شامل مجموعه‌ای از انبارها و جابه‌جایی‌هاست. اعضای یک زنجیره تأمین معمولی شامل تأمین‌کنندگان، انبارهای مواد اولیه، مراکز تولید، توزیع‌کنندگان، خرده‌فروشی‌ها و مشتری نهایی می‌شوند.

برای حمایت از تولید، عوامل مختلف و متعددی وجود دارد که با استفاده از آنها بتوان ضمن حمایت از تولید ملی، رشد اقتصادی و ارتقای سطح رفاه اجتماعی را شاهد بود؛ اما با توجه به موضوع مقاله به برخی از عوامل بر زنجیره تولید اشاره می‌شود:

۱- مشتریان: برقراری ارتباط با مشتری، گرفتن سفارش و جلب رضایت و وفاداری مشتریان از طریق زنجیره.

۲- تأمین‌کنندگان: مشخص‌کردن نوع روابط با آنها در زنجیره و ارزیابی میزان قابلیت اعتماد و پاسخ‌گویی در طول زنجیره.

۳- زمان: به‌حداقل‌رساندن زمان مورد نیاز برای پاسخ‌گویی به درخواست مشتریان در طول زنجیره.

۴- هزینه: چون تمام هزینه‌های زنجیره تأمین به‌عنوان بهای تمام‌شده به مشتری تحمیل می‌شود، بنابراین سعی شود محصول با حداقل هزینه‌ها در طول زنجیره تولید شود.

۵- انعطاف‌پذیری: زنجیره تأمین باید بتواند در پاسخ‌گویی به نیاز مشتریان و نیز در ارتباط با تأمین‌کنندگان، منعطف باشد.

۶- فرایند تولید: همه فرایندها در طول زنجیره اعم از خرید مواد اولیه و تجهیزات، جریان تولید، گردش مالی، فروش و... برنامه‌ریزی شود.

اما چنانچه بخواهیم زنجیره تأمین را به سه بخش اصلی تأمین، تولید و توزیع تقسیم کنیم، به نظر می‌رسد بخش توزیع اهمیت بیشتری داشته باشد؛ زیرا در طراحی دو بخش اول-تأمین و تولید- فقط آیتم‌های هزینه‌ای در نظر گرفته می‌شوند؛ درحالی‌که برای طراحی شبکه توزیع باید علاوه بر آیتم‌های هزینه‌ای، مؤلفه‌های مربوط به خدمات مشتری را نیز مدنظر قرار داد. معمولا طرح‌ها و راهبردهایی که هزینه‌های کمتری دارند، سطح خدمات به مشتری را نیز پایین‌تر می‌آورند؛ بنابراین باید شبکه توزیع را به‌نحوی طراحی کرد که با پایین‌ترین هزینه‌ها، نیاز مشتریان را تأمین کنند. مؤلفه‌هایی مانند عوامل کلان اقتصادی، سیاسی، راهبردی، فنی، زیرساختی، رقابتی، لجستیکی و عملیاتی از مهم‌ترین عواملی هستند که روی تصمیمات طراحی شبکه اثر می‌گذارند.

***مدرس دانشگاه و تحلیلگر مسائل اقتصادی**

عکس: حسین مرمادی، فارس

معاون اقتصادی رئیس‌جمهور از اجرائی‌شدن SPV در پایان دی ماه خبر داد

برقراری کانال مالی ایران و اروپا

ادامه از صفحه اول

نهاوندیان در گفت‌وگو با بازرگانان ایران با اشاره به رأی مثبت نمایندگان به CFT در صحن علنی دیروز مجلس خاطرنشان کرد: تصویب لوایح چهارگانه مرتبط با گروه ویژه اقدام مالی FATF پیام شفافیت و قانونمندی نظام بانکی و مالی ما را به دنیا می‌رساند. او افزود: ارسال پیام شفافیت مالی کشور ما در سطح بین‌الملل در بهبود مناسبات بین‌المللی ازجمله اجرای سازوکار جدید مالی ما با اروپا (SPV) قطعا مؤثر خواهد بود.

خبر خوب درباره میزبانی SPV

نهاوندیان تصریح کرد: خبرهای مثبتی درباره میزبانی SPV و اجرای آن داریم و تا پایان سال میلادی اجرای ملموس این سازوکار را خواهیم داشت.

اینکه چه سرنوشتی برای این سازوکار مالی رقم خواهد خورد، کماکان مشخص نیست. اظهارنظرهای متفاوت درباره این موضوع از سوی مقامات داخلی و خارجی این نگرانی را ایجاد می‌کند که موانع هنوز بر سر راه ایجاد آن فراوان است و فقط بیان خوش‌بینانه اجرائی‌شدن آن در یک زمان‌بندی کوتاه، وعده‌ای است که عملی‌شدن آن در هاله‌ای از ابهام است.

نسخه مالی مشروط اروپا برای دورزدن تحریم‌ها

سیگال مندلکر، معاون وزیر خزانه‌داری آمریکا در امور اطلاعات مالی، چندی پیش از سازوکار مالی ویژه اروپا صحبت کرده که قرار است راهکاری برای مقابله با تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا علیه ایران باشد. این سازوکار مالی ویژه قرار است در غیاب سوییفت و دلار آمریکا، راهکاری برای ادامه ارتباط مالی-تجاری اروپا و ایران باشد. غلامرضا نظربلند، کارشناس اقتصادی نیز در گفت‌وگو با «شرق» گفته بود ابتکار جامعه اروپایی با عنوان «گذرگاه ویژه مالی»، از لحاظ فنی کاملا قابلیت اجرا دارد اما ممکن است اروپا راه‌اندازی این سازوکار را مشروط به قیودی مانند عمل به توصیه‌های FATF و خروج ایران از لیست سیاه آن کند.

نظربلند درباره ابتکار عمل اروپا برای مقابله با تحریم‌های آمریکا توضیح داد: این ابزار که دستاورد مهندسی مالی است و بیشتر در حوزه «مالی-شرکتی» کاربرد دارد، هرچند عهده‌دار وظایف متنوع و گسترده‌ای است اما شرح وظایف آن با یک‌چیز مخرج مشترک دارد و آن، تقسیم و انتقال ریسک است. در مدیریت مالی نوین، شرکت‌های مادر به ایجاد شرکت‌های وابسته مبادرت می‌کنند تا اگر خود به هر دلیلی، ازجمله دلایل مقرراتی، نتوانند دست به برخی فعالیت‌های تجاری و اقتصادی بزنند، این کار را از طریق آن شرکت‌ها که شخصیت حقوقی مستقلی دارند، انجام دهند. به‌عبارت‌دیگر، شرکت‌های واسط چون تابع مقررات کمتر و سهل‌تری هستند، آزادی عمل بیشتری دارند؛ بنابراین می‌توانند فعالیت‌هایی را که شرکت‌های متبوع آنها (شرکت‌های مادر) نمی‌توانند انجام دهند، بر عهده بگیرند. به گفته نظربلند، مقصود از راه‌اندازی گذرگاه ویژه مالی مدنظر اروپایی‌ها، باید این باشد که آنها می‌خواهند با استفاده از سازوکار ناظر بر شرکت‌های واسط، از اشخاص و شرکت‌های خود در برابر ریسک تحریم‌ها و مجازات‌های آمریکا محافظت کنند تا راه دادوستد با ایران را باز و هموار نگه دارند؛ ضمن آنکه این نوع سازوکار، علاوه بر وصل‌کردن متقاضیان و عرضه‌کنندگان کالاها و خدمات دو طرف ایرانی و اروپایی به یکدیگر، عملیات تسویه وجوه را نیز البته به یورو انجام می‌دهد. با اینکه این روش به گفته کارشناسان عملیاتی است، اما نگرانی‌هایی هم درباره آن وجود دارد. اینکه شرکت‌های بزرگ اروپایی که نوعا با آمریکا مراودات تجاری دارند، برای استفاده از این سازوکار مالی ویژه احتیاط می‌کنند تا مبادا مشمول تحریم‌های ثانویه آمریکا قرار بگیرند اما شرکت‌های کوچک و متوسط اروپایی بعضا ممکن است به‌طور مستقیم با آمریکا کار نکنند و می‌توان امیدوار بود این شرکت‌ها با ایران در دوران تحریم همکاری کنند اما شکل‌گیری اصل این ارتباط کاملا به اراده اروپا بستگی دارد. اگر اروپا اراده‌ای قوی بر انجام مراودات مالی و تجاری با ایران داشته باشد، باید ریسک ارتباط این شرکت‌ها با شرکای ایرانی را به حداقل برساند و صاحبان این شرکت‌ها اطمینان داشته باشند حتی در صورت قرارگرفتن نامشان در فهرست ثانویه آمریکا، اتحادیه اروپا از آنها حمایت کامل می‌کند.

عراقچی: ابتکارات جدیدی درباره SPV در حال طراحی است

معاون سیاسی وزیر خارجه در آخرین اظهارنظرهای خود درباره این سازوکار مالی که حدود دو هفته پیش بود، با بیان اینکه اراده سیاسی اتحادیه اروپا و سه کشور اروپایی برای حفظ برجام همچنان جدی است، گفت: ابتکارات جدیدی درباره SPV در حال طراحی است و مذاکرات کارشناسی با آنها ادامه دارد.

به گزارش فارس، پس از خروج آمریکا از برجام، رایزنی‌هایی بین ایران و اتحادیه اروپا برای تضمین حقوق و منافع اقتصادی ایران از برجام انجام شد و در نهایت بامداد سوم مهر ۱۳۹۷ و در حاشیه هفتادوسومین نشست مجمع عمومی سازمان ملل در نیویورک بود که وزرای خارجه ایران و ۴+۱ به همراه موگرینی نشستی را برگزار و در پایان بیانیه‌ای ۱۲بندی از سوی موگرینی و ظریف قرائت شد. در این بیانیه حاضران در نشست بر تعهد خود برای حفظ و ادامه برجام تأکید کردند. موگرینی اعلام کرد که اتحادیه اروپا به تعهداتش در برجام و همچنین ایجاد کانالی برای ادامه صادرات نفتی ایران و همچنین تجارت با ایران متعهد است. موگرینی در ادامه گفت کانال ویژه پرداخت برای انجام تجارت با ایران به صادرات نفت، مبادله بانکی و صادرات کمک خواهد کرد. در این بیانیه ۱۲بندی حاضران پیگیری اقدامات مشخص و مؤثر برای تضمین کانال‌های پرداخت با ایران و تداوم صادرات نفت و میعانات گازی، محصولات نفتی و پتروشیمی را مجددا مورد تأیید قرار دادند. مقامات شرکت‌کننده در این نشست از پیشنهادهای عملی برای حفظ و توسعه کانال‌های پرداخت و به‌طور مشخص ابتکار تأسیس یک سازوکار ویژه (SPV) برای تسهیل پرداخت‌های مربوط به صادرات (شامل نفت) و واردات ایران، که فعالان اقتصادی را در تعقیب تجارت مشروع با ایران مساعدت کرده و به آنها اطمینان مجدد می‌دهد، استقبال کرده و بر اراده قوی خود برای حمایت از فعالیت بیشتر برای عملیاتی‌کردن این «سازوکار ویژه» در کنار تداوم تعامل با شرکای منطقه‌ای و بین‌المللی تأکید کردند.

گفت‌وگو برای حل بحران آب

زهرا سلطانی

در گزارشی که با عنوان «آینده‌پژوهی ایران ۱۳۹۷» در مرداد ماه سال جاری منتشر شد، خشک‌سالی و بحران تأمین آب برای مصارف آب آشامیدنی شهرها و روستاها و نیز مصارف صنعت و کشاورزی به عنوان اصلی‌ترین مسئله ایران از دیدگاه خبرگان بخش دولتی، خصوصی و عمومی شناخته شد. همچنین بروز پیامدهای بحران آبی نظیر فرونشست زمین، ازبین‌رفتن اکوسیستم دریاچه‌ها و تالاب‌های خشک‌شده و برداشت بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی، سومین مسئله اصلی ایرانیان ارزیابی شد. هرچند احتمالا شرایط کم‌آبی شدید سال آبی ۹۷-۱۳۹۶ در تشدید مسائل آب در اذهان عمومی و افزایش توجه نخبگان جامعه به بروز بحران‌هایی در این خصوص نقش داشته است، اما نباید از نظر دور داشت که روند توسعه مراکز جمعیتی، کشاورزی و صنعتی در کشور در دهه‌های گذشته کشور بدون توجه کافی به ظرفیت‌های منابع زیستی نظیر آب در مناطق مختلف بوده و مشکلاتی را درخصوص تأمین حقابه‌های زیست‌محیطی و کشاورزی پدید آورده است. از سوی دیگر، تغییرات اقلیمی و آب‌وهوایی نیز بیش از پیش محدودیت‌های تأمین منابع آب برای نیازهای متکثر جامعه را برای ما آشکار کرده است.

ادراک همین مشکلات زمینه آن را فراهم کرد که در ماه گذشته وزارت نیرو در یک گام مثبت، نظرسنجی گسترده‌ای از کارشناسان و خبرگان حوزه آب درخصوص تعیین تکلیف حقابه‌ها و حقابه‌بران در حوضه‌های آبریز کشور انجام دهد. در این نظرسنجی از متخصصان درخواست شده بود مهم‌ترین سؤالاتی که برای تعیین تکلیف، ساماندهی و حل مسئله حقابه‌ها در کشور باید پاسخ داده شوند را مشخص کنند و گام‌های مهمی را که برای تعیین تکلیف حقابه‌ها باید مد نظر قرار بگیرد ترسیم کنند. انجام این نظرسنجی به این دلیل مثبت به نظر می‌رسد که راهی را برای گفت‌وگوی بیشتر و عمیق‌تر بدنه اجرائی کشور، با متخصصان و خبرگان حوزه آب باز می‌کند. گفت‌وگوهایی که در صورت تداوم‌یافتن، به تعمیق شناخت از گستره ابعاد مختلف و پیچیدگی‌های مسائل آب در مواردی نظیر تعیین تکلیف حقابه‌ها می‌انجامد. همچنین چنین رویکردی، توسعه استراتژی‌های جدید مدیریتی را در چرخه فرایند تصمیم‌گیری و مدیریت آب در بدنه اجرائی دولت امکان‌پذیر می‌کند.

در عین حال به نظر می‌رسد رویکرد گفت‌وگو برای مواجهه با مسائل تأمین آب در جامعه ما ظرفیت مناسبی برای توجه بیشتر در سطوح مختلف تصمیم‌گیری داشته باشد. چراکه به دلیل گره‌خوردن مسائل آب با معیشت و زندگی روزمره یا محیط زندگی بسیاری از هموطنانمان، علاوه بر بخش دولتی، مردم نیز نگرانی زیادی درخصوص مسائل آب کشور ابراز می‌کنند و در صورت وجود بستر مناسب، با سهیم‌دانستن خود در مسائل آب کشور، می‌توانند نقش مؤثرتری را در پیشبرد راهکارهای مواجهه با بحران آب در کشور ایفا کنند. به بیان دیگر برای درک عمیق‌تر از ابعاد متفاوت مسائل حوزه آب و ارائه راهکارهای مناسب در این خصوص، ضروری است با اشاعه این رویکرد گفت‌وگو به دایره‌ای وسیع‌تر از نخبگان و متخصصان حوزه آب، زمینه به‌وجودآمدن نوعی گفت‌وگوی مؤثر و شکل‌گیری فهم مشترک از ابعاد مختلف، پیچیده و چندوجهی مسائل حوزه آب و نقش ذی‌نفعان و دست‌اندرکاران مختلف برای حل این مسائل را فراهم کنیم. شکل‌گیری این گفت‌وگو با کنشگران متفاوت با نیازهای متفاوت در حوزه مصارف آب (نظیر کشاورزان)، می‌تواند به برقراری نوعی کنش ارتباطی مؤثر، بین ذی‌نفعان و دست‌اندرکاران حوزه آب در کشور بینجامد و در چنین شرایطی با تعاریف نسبتا مشترکی از وضعیت کنونی منابع آب کشور، افراد می‌توانند به صورت آگاهانه به کنش‌های خود در راستای حل مسائل آب کشور جهت دهند.

هرچند از ضروریات این رویکرد و یکی از موارد حائز اهمیت این است که تنها چیزی که می‌تواند به طور عقلانی هر شرکت‌کننده‌ای را به تلاش مستمر برای حل و فصل توافقی مسائل خود ترغیب کند، اطمینان از به رسمیت شناخته‌شدن نیازها و منافعش است. چنانچه نیازها و منافع افراد به رسمیت شناخته شده و وقتی شرایط گفت‌وگو فراهم باشد، شرکت‌کنندگان می‌توانند بر سر هنجار یا قانون اجتماعی به تفاهم کلی برسند. چنین هنجار یا قانونی از مشروعیت بالایی برخوردار خواهد بود و اجرای قوانین، مصوبات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌هایی که پس از این گفت‌وگو ابلاغ شوند، عملیاتی‌تر خواهد بود. از این رو توصیه می‌شود هرگونه برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌هایی درخصوص مدیریت مصارف آب یا حل مسئله تأمین آب، با رویکردی گفت‌وگومحور و بر مبنای توسعه مشارکت فعال نمایندگان ذی‌نفعان و دست‌اندرکاران مختلف، در فرایند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری مدیریت آب شکل گیرد.

***کارشناس مدیریت مشارکتی آب شرکت مدیریت منابع آب ایران**

خبر

قیمت ۱۰۰۰ تومانی بنزین در بودجه ۹۸

● رئیس سازمان برنامه‌وبودجه گفت: قیمت هر بشکه نفت در لایحه بودجه را به‌طور متوسط ۵۴ دلار لحاظ کردیم و این رقم مبنای محاسبات است، نرخ هر لیتر بنزین هم هزار تومان پیش‌بینی شده است. به گزارش خبرگزاری صداوسیما، محمدباقر نوبخت در حاشیه جلسه هیئت دولت درباره قیمت ارز در بودجه ۹۸ گفت: آنچه برای نرخ تسعیر ارز پیش‌بینی شده است، ۱۴میلیارد دلار با ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی است که برای کالاهای اساسی، دارو و نهاده‌های کشاورزی است. او ادامه داد: با تلاش‌های که در جلسات هیئت دولت و سازمان برنامه‌وبودجه داشتیم، امروز، ۱۵ آذر، براساس قانون، لایحه بودجه در ۱۴ جلد به مجلس ارسال می‌شود و همچنین فردا در سازمان برنامه‌وبودجه رونمایی می‌شود.

واریز ۲ ماه حقوق تمام کارگران فولاد خوزستان

● یک مقام مسئول در وزارت کار با اشاره به واریز دو ماه از حقوق همه کارگران گروه ملی فولاد گفت: بانک ملی به عنوان سهامدار اصلی نسبت به انجام وظایف سهامداری‌اش کوتاهی می‌کند. کریم یاوری، نماینده وزیر کار، در رسیدگی به موضوع گروه ملی فولاد و نیشکر هفت‌تپه در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادی خبرگزاری فارس گفت: در موضوع مشکلات مربوط به گروه ملی صنعتی فولاد اهواز، بانک ملی ایران به عنوان سهامدار عمده موظف است نسبت به تأمین نقدینگی برای تهیه مواد اولیه و شمش فولاد همراهی لازم را با این بنگاه به عمل آورد.

۲ هزار پرونده قاچاق دانه‌درشت‌ها بلاتکلیف مانده است

● رئیس ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز گفت: در سال‌های گذشته بیش از دوهزار پرونده قاچاق متعلق به دانه‌درشت‌ها و افراد سرشناس شناسایی شده که همچنان بلاتکلیف مانده است و از دستگاه قضائی انتظار می‌رود تکلیف آنها را روشن کند. به گزارش فارس، علی مؤیدی خرم‌آبادی در یک نشست خبری اظهار کرد: ارزش این پرونده‌های بلاتکلیف به حدود دو هزار میلیارد تومان می‌رسد که افراد مافیایی که پشت پرده این پرونده‌ها قرار دارند، باید به خزانه دولت واریز کنند.

از حال برادرت خبر داری؟*

* در مبارزه با سرطان یک خانواده‌ایم

سمر
موسسه‌ی خیریه‌ی حامی بیماران مبتلا به سرطان
کمک از طریق شماره گیری
*۷۳۳*۴*۹۰۰#
تلفن: ۲۸۱۳۴-۰۲۱
www.samarcharity.org